

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczá-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . 6 frt — kr.

Félévre . 3 » — »

Negyedévre . 1 » 50 »

Egy hónapra . 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . 8 frt — kr.

Félévre . 4 » — »

Negyedévre . 2 frt — kr.

Egy hónapra . 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . 5 » — »

Negyedévre . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egges szám ára 4 kr

A szabadsajtó eszméjének arczulütése.

Az a magasztos eszme, melyért hazánk jobbjai valaha oly sokat küzdöttek és melyért apáink vérüket nem egyszer ontották — az idők folyamán testet öltött, mert bárha nem is fegyverrel kezünkben, de békés uton kivívtuk és megszereztük a sajtószabadság szent jogát.

Mennyire megkönnyülten lélegzettünk fel és mily boldogoknak éreztük magunkat, hogy elvégre rendelkezünk egy fegyverrel, melynek ereje állami életünk, alkotmányos jogaink, azok gyakorlásának megvédése és egyéni eszméink érvényre juttatása tekintetében biztos garanciát nyújtand!

Igen, mert ezt a feladatot szánták apáink és ezt a feladatot szántuk mi is a szabadsajtónak, melyet voltaképpen nem másnak mint eszméink, politikai hitvallásunk és a közvélemény kifejezőjének tekintettünk.

És tényleg ez a feladat volt írva sajtónk homlokára akkoron, midőn a magyar hírlapirodalom megteremtett, midőn az még a maga tiszta szüzességében meg volt és midőn az még nem képezte üzlet tárgyát mint most, mert a régi hírlapírók a sajtó magasztos hivatásához alkalmazkodtak, azt átérték és lelkiükben attól át is voltak hatva s ép ezért mindig ily szellemben szólaltatták meg lapjaikat.

Tisztán és szárazon a tárgynál maradtak; politikai nézetüket elmondották, ellenfelüket ha részükre megnyerni nem is tudták, de annak meggyőzéséről mindig tisztelettel nyilatkoztak; személyeskedésre magukat sem legnagyobb ellen-szenvük közepett sem pedig haszonlesésből soha elragadtatni nem engedték.

Ennek oka abban rejlett, mert mestereink — a hitvány önzést kerülve — feladatuk magaslatán állottak és azt állandóan ily niveaun akarták és tudták is tartani.

Azonban nagyot fordult a világ kereké és a mai szabadsajtó magasztos nevének említésére önkénytelenül is gunyoskaczaj kell, hogy végig fusszon ajkainkon.

A régi gárda, mely mind komoly és illusztris emberekből állott, kihalt s helyét egy újabb generáció foglalta el, melynek tanítványai hivatásukat egészen más-kép fogják fel.

A mai sajtó már csak életpályának tekintetik, s ezért könnyen érthető okokból, mint minden más egyéb pályára ide is tömegesen különböző elemek és oly emberek is törekednek, kiket nem annyira a kötelesség és ennek átérzése, hanem inkább az egzisztenciának a tout prix fenntartása illetve az anyagi érdekek biztosítása vezet, kik azután haszonlesésből nem riadnak vissza a meg nem engedett és tisztességtelen eszközöktől sem, sőt sok esetben magától egy erkölcsi gyilkossági kísérlettől sem.

Mint a többi különböző életpályán úgy itt is vannak egyesek, kiknél hiányzik a hivatás iránti nélkülözhetlen érzék, a komoly, higgadt mérlegelés s az ebből folyó tárgyilagos elbírálás, valamint az általuk írottak következményeivel való számolni tudás.

Ép azért sajnos, a mai sajtó munkásai egy részét már nem az a szellem lengi át, mely annak alapítóit vezérelte.

Ma a szenzáció-hajhászás, az elvek olcsó vagy drága pénzen áruba bocsátása, kegyvadászat, szóval az önző érdek szabja meg egyesek tollforgatásának irányát.

Hogy ki ír, miről vagy kiről ír, avagy mit ír, ki fizeti a tollát, hogy meggyőződésből ír-e? avagy csak azért, hogy saját érdekét előmozdítsa, hogy megirt cikke az általa óhajtott hatást előidézni képes-e, avagy hogy nem-e undorral fordul-e el a közönség a sajtó valamely szeméjtétől? az mind mellékes kérdés még azon esetben is, ha egyik vagy másik lap felelős

szerkesztőjének köpenye alá bujt egyik vagy másik gyáva munkatársa hazánk egy-egy kimagasló alakját, büszkeségét és kiváló tiszteletnek örvendő fiát támadva, piszkos tollával annak érinthetetlen szilárd jellemén és becsületén akar csorbát ejteni az irodalmi brávó, ki még csak arra sem érdemes, hogy az általa inzultálni akart vagy inzultálni vélt férfiú poros saruival annak testét érintse.

Igen, ezek mind alárendelt kérdések. A fődolog az, hogy egy otromba szenzációs hírrel meglepjék a világot.

Az ily galádság annál elítélendőbb, mert a brávók, ha valamit irnak, azt maguk is szégyenelve, nevüket elhallgatják és álarczot öltenek és többnyire oly magas állású férfiakat támadnak, kik méltóságukon alóli dolognak tartják az ily irodalmi bérenczek nyomorult förmedvényeire még csak reflektálni is.

Igaz, hogy szerencsénkre még a magyar hírlapirodalom legnagyobb része komoly, higgadt és hivatásuktól áthatott tisztes férfiakból áll és hogy csak nagy ritkán imitt-amott üti fel fejét egy-egy burján, de ezt a keveset sem szabad fel-nőni engedni, hanem csirájában kell elfojtanunk, mert ez csak a tisztességes sajtó méltósága, mely ha elharapódzik, amíg egyfelől a magyar hírlapirodalom eddigi jóhírnevét veszélyezteti, addig másfelől jelesünket ferde színbe tüntetve fel a külföld előtt, állami tekintélyünket aláaknázza.

A hírlapirodalomnak egy ily névtelen burjánja ütötte fel fejét legutóbb a „Pesti Hírlap” hasábjában, rútul arczul csapva a szabadsajtó szent jogait.

Ezt az irodalmi burjánt bátorodunk az »Otthon« igen tiszteletre méltó tagjainak szíves figyelmébe ajánlani, kik bizonyára be fogják látni azt, hogy egy ily gyomnak, ha mindenütt is, de az ő tisztes körükben helye nem lehet!

—s.

A jövő évi költségvetés.

A minisztertanács augusztus hó 17-én tartott ülésében az 1896. évi költségvetést végleg megállapította és Lukács László pénzügyminiszter azt még e hó végén előleges jóváhagyás végett a felsőház elé terjeszti.

Főispánok, mint anyakönyvvezetők.

Perczel Dezső belügyminiszter — értesülésünk szerint — rendeletet intézett a főispánokhoz, melynek értelmében az állami egybekelés foganatosítására ugyan nem nyerne fölhatalmazást, de esetről-esetre a polgármestert, alispánt, vagy főszolgabírókat az esketésre hatalmazhatják föl. Ez esetben azonban az anyakönyvet mindig a főispán tartozik vezetni. Ezzel a rendelettel tehát elesik a főispáni körökben hirdetett azon terv, hogy a polgári házasság életbeléptetésével az első polgári házasságot a főispáni székhelyen a főispánok végezzék.

A müncheni katolikus nagygyűlés.

Münchenben vasárnap kezdetét vette a katolikus nagygyűlés, melyen mint vendégek gr. Zichy Nándor és gróf Esterházy Miklós Mórész is jelen voltak s beszédeket is mondtak.

A pápa a katolikus hírlapírókhoz.

A szent Atya múlt héten több felsőolaszországi katolikus hírlapírókat fogadott, kik előtt dicsérőleg nyilatkozott a kath. közérzet újabb fejlődéséről, ami különösen kitűnik abból, hogy a közigazgatási választások alkalmával a kath. polgárság mindenütt fényes eredményeket tud felmutatni. Egyenlőre — mondá a sz. Atya — ezzel is nagy szolgálatot tesznek a hazának, mert új és egészségesebb szellemet honosítanak meg a közigazgatás terén. Megjő majd az alkalom, hogy a katolikus propagandát máshol is haszonnal lehet érvényesíteni.

A további beszélgetés folyamán a szent Atya szóba hozta a szeptember 20-iki ünnepségeket is s idevonatkozólag a következő fontos kijelentést tette a kath. hírlapírók előtt: Az olaszországi liberális sajtó szinte itt is szokatlan provokáló hangon ír a szeptember 20-ára tervezett ünnepélyek alkalmából. Vajjon kit és mit akarnak provokálni. A magunk részéről kerülni akarjuk a viszályokra vezető alkalmakat és még azt sem engedjük meg, hogy

abban az időben zarándok csapatok érkezzenek Rómába, nehogy belőlük köthessenek.

Ugy látszik, hogy az sz. Atyának ez a kijelentése igen fáj a liberálisoknak, mert ők azt óhajtanák, hogy a pápa kihívó viselkedést tanúsítson a »nemzeti« ünnepély ellen. Miután ez nem következik be, most bosszúból a szent Atyának fentebbi nyilatkozatát úgy értelmezik, mintha hallgatag mi kifogásolni valója sem volna a Porta Pia emlékünnepe ellen.

No de olyan bárgyu olvasót már még sem tudnak felmutatni a liberális hírlapok, ki még azt is el tudná vele hitetni.

Az ischli találkozás.

A berlini felhivatalos »Neueste Nachrichten« írja: Az a mód, a hogy Károly román király látogatása Ferencz József királynál Ischlben történt, ama megállapodásokra kell, hogy visszavezetessék, a melyek Angliában kötöttek. A román trónörökös, a kinek angolországi útja majdnem elkerülte a figyelmet, kétségtelenül azon határozatok közvetítője volt, a melyeket a bécsi és londoni kormányok hoztak. A román király útja nem volt közönséges furdóú. Az angol politikusok tudták a módját, hogy nyervek meg Ausztria-Magyarországot terveiknek és céljaiknak.

Az életbeléptetés előtt.

Hogy mennyire követelte az ország közvéleménye a polgári házasság behozatalát, azt mutatja az a tény, hogy a házassági esetek száma a mostani időszakban a régiekhez képest megsokszorozódott. Sőt a következő hónapokban előre láthatólag még inkább fog fokozódni azok száma, akik sietnek egybekelni, mielőtt az a szerintük »átkos törvény« életbe lépne.

Tessék bárkinek elmenni a lelkesítő hivatalokba, s tapasztalni fogja ott ezt a tényt, és hallani fogja a házasságra jelentkező felektől, hogy mily örömmel (?) várják, s mily megtisztelő (?) kifejezésekkel illetik az életbe lépendő új törvényt. Sőt tudunk eseteket arra is, hogy eljegyzés előtt a férfi kijelentette leendő menyasszonyának, más esetben pedig a leány leendő vőlegényének, hogy csak az esetben egyezik bele a kötetlen házasságba, ha október elseje előtt okvetlen egybe kelnek.

Ez a mi városunkban van így.

Hát meg az egész országban!

Itt nyilatkozik meg a valódi független közvélemény! Ez nem olyan mondva csinált, mint volt a törvényhatóságoké annak idején.

Az állami anyakönyvek költségei és a községek.

A magas kormány, hogy elmondhassa azt, hogy az anyakönyvek nem kerülnek oly sok drága pénzbe az államnak; s hogy elámissa a polgárokat azon dícsérvésével, hogy az évi budget-ben mily kevés (?) összeggel szerepel az anyakönyvezetés, annak költségeit ravaszul a községek nyakába akarja tolni.

Sok helyen sikerült ez, mert a felettes községek a szolgabírák pressiója folytán a szegény községi képviselő testületek sző nélkül fogadják el a »dologi kiadások« terhét. De vannak ám függetlenül gondolkodó és eszelekvő községek is, melyek visszautasítva a magasabb helyről jövő pressiót azt mondják, hogy ha »az anyakönyvezetés eminenter állami feladat«, hát viselje annak költségét az állam, a községek a nélkül is csak úgy roskadoznak a községi pótdadó terhe alatt, amely néhol 75—100 perczentre rug.

Már eddig is számos község képviselője utasította vissza az újabb terhet. Legújabbban, — mint írják — Béb, Szűcs és Koppány veszprémegei községek képviselő testülete a főszolgabíró háromszori parancsa dacára sem szavazott meg semmit a polgári anyakönyvezetés költségeinek fedezésére.

Csöth, Gyimóth községek szintén nem fogják elvállalni.

Szaniszló nagyközség képviselői határozatilag kimondták, hogy a községnek fizetett tisztviselői kik rengeteg teendővel vannak úgy is elhalmozva, a polgári anyakönyvezetés vezetését el nem vállalhatják. Kimondotta a gyűlés azt is, hogy a községházában az anyakönyvek és a polgári házasságok megkötésére helyiséget nem ad és semminemű költséget nem szavaz meg, miután ezek az államnak önként felvállalt saját terhei.

A sztrópkói (Zemplén m.) járás körjegyzői pedig Kelesén értekezletre gyűltek össze, melynek célja az volt, hogy kerületenként anyakönyvvezetői állások szervezését kérlelmezzék, mert a körjegyzők teendőikkel már is annyira túl vannak terhelve, hogy a felette terhes anyakönyvvezetői teendőket egyáltalában nem volnának képesek a kívánalomnak megfelelő pontossággal elvégezni.

Csak minden községi képviselőt így járna el és ne hagyná magát gyáván a szolgabírák és jegyzőktől befolyásoltatni.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó perczen.

— Elbeszélés. —

— A »Tiszantul« eredeti tárczája. —

Elhallgattak a harangok, visszaadott a test a földnek, melyből alkottatott s hová örök rendeltetésünk szerint előbb-utóbb nekünk is el kell költöznünk.

Hiába mondták ezt a jó Kerekesnének, omló könnyeit nem tudták megátolni, s a részvét meleg szavai a kesergő özvegy szívét még jobban ellágyították. S csak akkor csillan meg keserű könnyei közt egy-egy megnyugtató reménysugár; akkor kezdte érezni, hogy mégsem temették el az ő férjével minden reményét, minden boldogságát: mikor egyetlen fia, ki már-már pályája küszöbén állott, átölelve édes anyját könyek között csak ennyit mondhatott:

»Vigasztalódjék édes anyám! S ez a pár szó megtalálta útját s gyógyítólag hatott édes anyja fájó szívére.

* * *

Pali, így hívták Kerekesné egyetlen fiát, két évvel előbb végezte középiskolai tanulmányait. Jó viseletű, komoly, törekvő fiatal embernek ismerte mindenki; aki vallását, mint lelke üdvének egyedüli biztos zálogát mindig szívében hordta, s aki éppen ezen kapcsánál fogva szülei iránt a leggyengédebb gyermeki szeretettel viseltetett. Büszké is voltak

rá szülei; egyedüli örömeiket fiokban találták, minden reményüket beléje helyezték: s hogy a szerető édes apa meghalt; talán reményét is örökölt hagyta, mert a bánatos anya özvegy-sége fátyolán keresztül még fényesebbnek látta fia jövőjét.

De Pali és édesanyja a boldogság útját különböző irányban keresték. S alig száradtak fel könnyei, mikkel szerető férjétől elbúcsuzott; még fel sem váltotta gyászruháját: máris újabb keserűség várakozott reá. Pali vérmes reménye a fővárosba esalogatta s fájta ugyan megválnia szeretett özvegy anyjától »de az embert vágyai vezérlik«, s nem tudott engedni édes anyja szelid kérésének, aki déli bálnak tartotta a főváros tünékeny fényét, mely már nagyon sok tapasztalatlan ifjú embert büntetett meg a legkeserűbb csalódással.

Palit nem tudták meggyőzni édes anyja szavai; bizott önmagában, bizott erkölcsös neveltetésében, melyben részesült: s az ész győzött a szív uralmán.

Ez volt első eset, hogy anya és gyermek egymással meghasonlottak.

S midőn Pali anyja iránt való szeretetből a fővárost választotta, nem gondolta meg, hogy éppen ez által édes anyja szívében gyengéd szeretetlenségéről vádolja önmagát.

Előszedegette anyja szomorú szívvel fia ruháit; minden darabra egy-egy fájó könyvet ejtett. S mikor minden rendben volt, megtört hangon így szólt fiához: »Fiam, tudod, hogy szegények vagyunk, de ha gazdagok volnánk sem adhatnánk becsesebbet utravalóul szívem érzelmeinél, mely szeretetsét, boldogságot kíván

néked, mely óvva int a nagy város hiúságaitól s kérve-kér, hogy a fény és paloták közt el ne veszítsd szemed elől Isten képét, s el ne mulaszd legalább vasárnaponként meglátogatni a templomot, mert jól jegyezd meg forrón szerető édes anyád bucsu szavait: »a ki az Istent nem hagyja el, azt az Isten sem hagyja el soha.«

Pali szívébe zárta édesanyja szavait, s mikor utoljára átölelték egymást, kiesordult a könnyesepp Pali szeméből s meghatottságában csak ennyit tudott mondani: »Ne féltsen édes anyám!«

* * *

Pali ura volt szavának. Édes anyja oda volt örömeiben midőn az első levelet kapta fiától s kezdte belátni, hogy mégis csak igaza volt a Palinak. S Kerekesné boldog volt, amennyiben özvegyiségében boldog lehetett.

Pali szerényen visszavonult a nagy város zajától, anélkül, hogy elzárkózott volna; került a léha társaságot, anélkül, hogy igaz barátait kizárta volna köréből; gyűlölte a szenvedélyes mulatozást, szerette az Istent. Minden vasárnap ott lehetett látni a templomban. — szóval Pali méltán lehetett és volt anyja büszkesége.

De az ördög nem alszik a fővárosban sem. Fürkésző szemmel kíséri kiszemelt áldozatait s a csábítás ezer nemével és változatával iparkodik minél több jó lelket lerántani sötét bírodalmába. Palira is korán szemet vetett s mi még szomorubb: Pali a szalon ruha alatt nem ismerte meg az ördögöt.

Egy délután fényes ruhába öltözött uri

A lelkes „ifju Olaszország.”

Róma, —

A multkor esett meg, hogy a szép Italia hol pofokolódó, hol meg csókolódzó honatyái egy nemzeti gyűjtés megindítását kezdték Rómában az építendő „Viktoria” szobor javára. A Porta Pia mellé került volna ez a monumentális alkotás. A győzelem istennője megkoszorúztatta volna a haza felszabadításában elesett „vértanukat”, kiknek neveit aranyos betűkkel vésték volna finom karrarai márványba, s a boldog piemontiak idezarándokoltak volna ad limina visitanda.

A dolog így lett volna, ha akad szobrász, ki a szent hazáért ingyen egy véső-karcolást is tesz: ha találkozik valami márvány ajándékozó, kinek szíve nem egykeménységű márványával. Hja de ilyen okosbolondot nem foghattak, azért gyűjtést kísérlettek meg, legelőször is az agyonboldogított Rómában. „Testvérek! Barátaink! Rómaiak a haza így... a haza úgy...” hirdették a plakátokon. Vajudtak a hegyek és megszületett egy egér embrió. A gyűjtés végeredménye a világhírű szoborra 400, ejtsd: négyszáz rongyos lira; amiből még köszörüköre sem futja nem hogy egy szoborra teljék. A katolikus lapok erre szintén proklamáltak egy hirteleni adakozást a Szt.-Atya javára, s rövid néhány nap multán 2000 lira verődött össze. Ez azután ellentét!

Hát hol az a nagyszáju Crispi, meg a Banca Romana, többi „enyveskező” lovagjai: akik annyit „félretették”, azok néhány száz lírácskát csak meg reszkírozhatnak a „Szent hazáért”. Nincs nagyobb guny, mint mikor egy liberális szája veszi e szót: haza, s avval kérkedik, azon dobol, avval árul.

Akiknek hazafisága csak valami frázisos beszéd deklamációja közt nyilatkozik meg, s ott ahol a reális hazáért áldozni kellene, ahol a hazáért becsület és jellem, hit és erkölcs erényeivel ékesítve munkálkodni kellene: ott a hazafiság, a tisztakezés, a megbízhatóság kép-mutató zsarnokoskodásba esap át: az ilyen ne becsuteltse meg ezt a szent szót: haza.

Rómában is a már százszor hangoztatott, de soha eléggé meg nem bélyegeztető bitorkók

ünnepelemek majd szeptember 20-án Lesz azért Viktória szobor a Porta Piánál adósságra! Róma városának több mint 260 millió lira adóssága van: azonfelül az az ijesztő szegénység és éhség, mit a munkások arczairól leolvashatni: ezt kellene előbb eltüntetni, itt boldogítani. Nem! ezt majd arra hagyják, ha az isteni igazságosság mértékének betelével Róma visszaszáll oda, honnét elkerült Garibaldinak, is lesz szobra a Janikuluson!

Várjuk tehát azt a szeptember 20-kát, hány leleplezés vág be majd. Gondolom, hogy meg lesz Crispié is szobor nélkül.

K.—hy.

A helyzet Bulgáriában.

Az utóbbi időben Bulgáriából oly sok elmentmondó hírek érkeztek, hogy valóban nehéz az ottani viszonyokról magunknak egy tiszta képet alkotnunk. Nagyon jellemző azonban az ottani viszonyokra azon körülmény, hogy midőn egész Európa szeme ép Szófiára van irányítva, midőn a fejedelem és annak kormánya együttes és kölcsönös működésre van utalva és amidőn előbbinek jelenléte az ország fővárosában elkerülhetetlennek mutatkozik: épp akkor hagyja el Ferdinánd Szófiát és hagyja ott viszsza kormányát.

Mielőtt azonban elutazott volna, búcsúkihallgatáson fogadja Morfo volt rendőrfőt, kit Sztambulov gyilkosai elfogatásának megakadályozása miatt törvényszék elé állították, de kit annak daczára sem függesztettek fel, hanem csak üdülés végett szabadságot adtak. A látogatás kedvéért a másik vádlottal Kurukov rendőrtisztviselővel már némileg szigorúbban bántak, mert ezt már a gyilkosságban részvétellel is vádolják. Hogy azonban az ítélet miként fog hangzani, azt az előzmények után könnyen elgondolhatjuk.

Nagyobb baj is gyökeret kellett, hogy verjen Szófiában, mert egy kormányválság bekövetkeztét naponta várják. E hír szerint Sztolov az elnökségről lemondana s az igazságügyi tárczát venné át, míg Mincsevics valószínűleg Bécsbe fog visszatérni. És épp akkor midőn egy kormányválság küszöbén állanak — Ferdinánd Euxinográdba utazik.

Nincsenek azonban még ezeken kívül azzal sem tisztában, hogy vajjon Oroszország mily koncessziók árán akarja őket atyai szárnyai alá venni. Szóval oly zavaros állapotok vannak ott — hogy az ottani viszonyokról tiszta képet nem alkothatunk magunknak.

NAPTÁR.

— Augusztus 27. —

Kedd, Róm. kath. Kal. József. Prot. Gebhard. Gör. kel. N. B. A. Izr. S. Schoffim.
Nap kel 4 óra 59 p. nyug. 6 óra 36 p. Hold kelte 1 óra 59 p. nyug. 9 óra 36 perczkor.

Aug. 27. A szintársulat hangversenye a Püspök-fürdőben.
Szept. 1. A nagyváradi és biharm. 1848—49-iki honvédegyesület közgyűlése d. e. 11 órakor a Bihar-megye székháza kistermében.

3. Biharvármegye közg. bizottságának ülése.
5. Nagyvárad város közigazgatási bizottságának ülése d. u. 3 órakor.
7—9. A polgári lövész-egylet szabad díjlövészete.
12. Nagyvárad város közgyűlése d. u. 3 órakor.
15. Iványi Ödön sírkövének ünnepélyes leleplezése d. e. 11 órakor.
18. Bihar-megye évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órakor.
22. A nagyváradi iparos ifjak egyletének szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.
Október 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.
9. Katonai lóvásár Nagyváradon.
11. Katonai lóvásár Székelyhídon.
12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

A Sziltarcsai parasztdráma.

(Gyilkosság-e vagy öngyilkosság.)

Egy szerencsétlen fiatal asszony, az alig 18 éves P á r z s a Mária tragikus haláláról adtunk hírt ma egy hete.

Elmondtuk, hogy e hó 11-én a Szalontáról Sarkadra robogó esteli vonat a 26—27. számú őrházak között egy fiatal szép paraszt asszony testén robogott keresztül.

Akkor öngyilkosságnak vélte mindenki a szomorú esetet s részvétellel fordult az özvegyen maradt férj D e l i István méhkereki juhász személye felé.

A rövid hét alatt azonban szenzációs fordulat állott be.

Már mult heti közleményünkben jeleztük, hogy az orvosrendőri vizsgálatot teljesítő szalontai főszolgabírósa a büntényt teljesen kizárni látszó körülmény daczára sem tért napirendre a szomorú eset felett, hanem elrendelte a szerencsétlenség idején közlekedett vonat összes vasuti személyzetének kihallgatását.

A vizsgálat ide vonatkozó részeinek eredményéről a következőkben értesülünk:

S z ü t s Gyula mozdonyvezető f. évi aug. 11-én este a személyvonatot rendesen indította s szabályszerű sebességgel haladt, midőn a 26. sz. őrházat elhagyták és a pálya baloldalán

ember lépett Pali szobájába, s rövid uton előadta, hogy mint ügyes, komoly és tanult emberhez lépett be azon czélból, hogy kedvező fizetés mellett egy mellékfoglalkozásra felhívja, melynek tanóráin kívül kényelmesen megfelelhet. A kövér ígéretek tetszettek Palinak, mert azt gondolta, hogy így szegény anyján is segíthet. S másnap Palit egy sarkutezai irodában találjuk.

Pali a helyzettel eleinte nagyon meg volt elégedve, s szíve repesett örömben, mikor havonként néhány forintot félre is tehetett.

És csak akkor kezdett valami fordulást érezni, mikor engedve főnöke csábításainak először a kártyaasztalhoz letelepedett, de „fel-tűnő” szerencséje lelkiismerete szózatát mindannyiszor elnémitotta. Nagyon jól tudta főnöke, hogy kell valakit rossz utra vezetni! S minél jobban kedvezett a szerencse Palinak, annál jobban vonzódott a játék után, úgy annyira, hogy a szerencse fénye már-már elvakította; s lehet-e csodálni, ha Isten házáról már-már lassankint megfeledkezett?! Édes anyja levelei is hetekről hónapokra apadtak s ha nem panaszkodik minden levelében száz nemű elfoglatlanságáról, bizony szegény anyja közönyösségről vádolná; de így azon hitben, hogy tanulmányai tartják vissza a gyakori levelezéstől: nagyon is indokoltnak tartotta fia eljárását s mindannyiszor egy-egy sóhaj lebbent el száraz ajakáról.

Beállott Pali szerencséjében a forduló pont, vagy is inkább főnöke tovább haladt egy lépéssel, s Pali úgy érezte, hogy szerencséje

kezdi elhagyni. S játéka már egész szenvedélylyé fajult, mikor nemesak előbbi nyereségeit veszíté el, hanem a tőkéhez is hozzá kellett nyulnia. De mindig remélt, hogy majd csak visszajő előbbeni szerencséje.

Ezentul édes anyja ismét gyakrabban kapta a levelet fiától, de az egykori vidám s megelégedett hangulatot sorai közt hasztalan kereste, mindig valami kérdés, valami panaszos volt benne.

Szegény anyja éjjelt nappallá tett, csak-hogy fia ne érezzen hiányt semmiben, s hogy hány-szor találta munkában a pirkadó hajnal, csak ő tudná megmondani; de nem mondja senkinek, még fiának sem panasolja el, — hisz oly jó az az anyai szív!

Az alatt Pali mindjobban átadja magát szenvedélyének; már körmei közt tartja a sá-tán, honnan pedig nehéz a menekülés. Főnöke még egy lépést tesz s felveti a vallás kérdését; meg akarja győzni Palit, hogy nincs Isten, nincs pokol, nincs menyország. A lélek hite csak neveltséges koholmány, meghal a test, s örökre megsemmisül, csak az képezi a hitet, a mit szemmel láthatunk.

Kinek ne esnék zokon, ha meggyőződését hamisnak mondják, s még inkább, ha ezen meggyőződése egyuttal vallásán alapszik?!

Jobb anyagból volt formálva Pali szíve, semhogy e kemény beszéd hidegen hagyta volna. Pénzét, ha elvesztette: sajnálta, de Istenéért mindenkor kész síkra szállani. Szíve összefacsarodik a pogány beszéd hallatára; egy megvető tekintetet vet főnökére, kiből felis-

meri a szabadkőművest, szent hitének esküdt ellenségét, s oda hagynia rögtön a termet, ha szenvedélye már előbb le nem bilincselte volna, s nem biztatná a remény főnöke szavával, hogy fordul a kocka.

Hiába várta Pali, nem akart a kocka fordulni. Nyugtalan szívével ismét csak anyjához fordult s azon czímen, hogy nagyon beteg volt, de már felgyógyult, orvosdíj képen a kért összeget pontosan megkapta.

(Vége köv.)

A p r ó s á g.

Öszinte felelet.

A tanfelügyelő hivatalos körutrá indult. Egy vidéki nevelőintézetben kikérdezi a növendékeket:

— Hát az étellel meg vagytok-e elégedve, fiam?

— Igenis, tanfelügyelő ur.

— Igazságos-e a béosztás? Nem kap-e néha az egyik nagyobb porciót, a másik pedig kisebbet?

— Nem tanfelügyelő ur, mindig csak kis porciókat kapunk.

Ez is ok.

— Mi baja, szomszéd? Olyan sárga ma.

— Csakugyan rosszul érzem magamat.

— Miért nem küld orvosért?

— Még nem szeretnék meghalni.

huzódó sziltarcsai kis erdőnek közepe tájára értek.

Mintegy 30 méterre a mozdony előtt észrevette, hogy egy mozgó alak kuszik fel a vágányra s bár a sötétben — mert este 9—10 óra között történt, — nem tudta felismerni, hogy ember-e vagy állat, mégis figyelmeztető sipjeleket adott, de már a következő pillanatban borzalommal látta, hogy a fehéres alak keresztbe fekszik a vágányon. Rögtön féksipjeleket adott s fűtője segítségével a vonatot csakhamar megállította.

Megállás után először is a mozdony alját vizsgálta, de ott semmi vérnyomot, sem ruha foszlányt, vagy állati szőrt nem fedezett fel.

A nyomban értesített kalauz Friedl József folytatta a nyomozást, ki a vonat mögött, mintegy 15 lépésre rá is akadt a hullára. — **A hulla egy 18—20 évesnek látszó nőé volt, ki fehér ingbe s kék szoknyába volt öltöztetve. Ferde irányban hanyatt feküdt a vágányon.**

A test teljesen élettelen volt: *de nem vérzett* s az elvérzés nyomai a pályán egyáltalán nem voltak láthatók.

Az arez viaszszárga, a törzs fél meleg s a tagok hajlíthatók voltak. Csak a levágott kéztől volt egészen hideg, *de vérnyom e mellett sem volt látható*, sőt ruhája sem volt elázva csupán néhány véresepp látszott rajta.

A kalauz kiemelte vallomásában, hogy a mikor a vészsipjelekre maga is fékezett s bal oldalt az ajtón kitekintett, **az erdőben egy mozgó lámpát látott, mintha valaki lámpással kezében rohant volna az erdőben a fák között többször fel-fel csillant a lámpa világa, mindig távolodva, míg végre a sűrűben eltűnt.**

Bagics Sándor vonat málházó szintén állítja, hogy a figyelmeztető sipjelekre ő is fékezett s e közben a fékbódé ablakain kitekintett, az erdőben egy pillanatra lámpa világot látott felesillani.

Lényegében hasonlóan vallanak az összes vasúti alkalmazottak is.

E vallomások azt látszanak erősíteni, hogy **egy ismeretlen ember előbb megfojtotta a fiatal asszonyt s hogy ezen bűnét elpalástolja, lámpával kezében a holt tetemet a vasúti sinekre fektette.**

Hogy mennyiben való eme feltevés azt a szalontai szolgabíróság erőlyes vizsgálata fogja kideríteni.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

*** A nagyváradai kath. polgárok püspökükért.** A minden erkölcsi és politikai tisztesség iránt teljesen érzékellen szabadkőműves »Pesti Hírlap«-nak folyó hó 24-iki számában a Bibornok Püspök ellen vak dühtől sugalt közlemény jelent meg.

Minden tisztességes érzésű ember kellet a legnagyobb felháborodás tölti el, hogy az a politika, mely már minden argumentumból kifogyott, most ily nemtelen fegyverekhez nyúl.

Városunk kath. polgárai körében mozgalom indult meg ezen támadás ügyében teendő lépések iránt.

*** Biharmegye és Nagyvárad a király előtt.** Kolozsvár város polgármestere tegnap érkezett ötiratában arra kérte Sal Ferencz kir. tanácsos polgármestert, hogy tudassa azok neveit, akik az ő Felsége odajövetele alkalmából a város és megye részéről menesztendő küldöttségből elszállásolásra vonatkozólag készséges intézkedéseit igénybe venni óhajtják s hogy ezek melyik napon fognak megérkezni. A küldöttségek tagjai és pedig Nagyvárad részéről: Sal Ferencz kir. tanácsos polgármester, Palotay László, dr. Grósz Albert és Mezey Mihály; a vármegyerésztől: Szunyogh Péter alispán, Papp János főjegyző, Pável Mihály, Goldis József, Radnay Farkas, Széll Kálmán, Szabó József, Markovits Antal, Örley Kálmán, Miskolczy Imre és Beöthy Pál.

*** Egy szakaszvezető brutálítása.** Nagy izgalmat keltett tegnap a vasútnál egy nagyváradai szakaszvezető viselkedése. Kevésbe mult, hogy a hetvenkedő katonát a legénység le nem verte. Intelligens fiuk, nagyjából tanítók, várták a szakaszvezető urat, hogy az alföldi vonatra jegyet váltson nekik, de bizony a főhrer ur elkészt és a tartalékosok lemaradtak. Mikor ezért zugolódni kezdtek és szemrehányást tettek neki, kardot rántott, amiből nagy zaj és riadalom keletkezett. Borbély rendőrtizedes vetett véget a bajnak, de a tartalékos katonákkal jegyzőkönyvet vett fel és azt az illetők betérjesztették a katonai állomás parancsnokságnak. A szakaszvezető ur aligha le nem teszi a csillagokat.

*** Bibornokunk itthon.** Schlauch Lőrincz bibornok püspökünk a tegnap esti gyorsvonattal hazaérkezett Budapestről, hol pár napig tartózkodott.

*** A kártya áldozata.** Egy országsszerte ismert dúsgazdag, de az utóbbi időben a kártyajáték folytán anyagilag egészen tönkrement mint híres sportmann Jakabffy Tódor, Budapesten öngyilkosságot követett el. Öngyilkosságát azon körülmény idézte elő, hogy miután már anyagilag egészen tönkrement, még tönkremenetele után a Nemzeti Kaszinó több tagjánál nagyobb mérvű összegeket kölcsönzött, melyeket visszatéríteni nem tudván. Rohoney a kaszinói gyűlés elé azon indítványt terjesztette, hogy a tönkremenetele után általa felvett nagyobb kölcsönök, által mivel már ekkor fizetékép-telen volt — diszkvalifikáltassék és ennek alapján a kaszinóból kigolyóztassék. Rohoney indítványa elfogadtnak, és Jakabffy kizártnak s mint ügyvédjéhez hátragyott levelében írja, bestelenül nem akart élni s azért főbe lőtte magát.

*** A születések és halálozások bejelentése.** A m. kir. belügyminiszter tegnap küldötte meg a város közönségének a születések és halálozások bejelentése tárgyában kibocsájtott hirdetményt. Ennek értelmében a születéseket és haláleseteket f. évi október 1-től az állami anyakönyvvezetőnél kell bejelenteni és pedig a születéseket legkésőbb 1 hét alatt, halálozásokat pedig a legközelebbi köznapon; sőt azokat a születési és halálozási eseteket is az állami anyakönyvvezetőnél kell bejelenteni, melyek f. évi október hó 1. napja előtt történtek ugyan azonban október 1-ig a felekezeti anyakönyvbe be nem jegyeztettek. A ki a bejelentést elmulasztja, vagy tudva valótlán bejelentést tesz a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik kihágást követ el s 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel büntetendő.

*** Boldogasszony ünnepe a görögöknél.** Az ó naptár szerint (aug. 15.) a helybeli gör. kath. és gör. kel. hívek ma tartják Mária Menybenetele napját, melyet ez idén is a szokott fény- és ünnepiességgel ünnepelnek meg.

*** A brilliantos csavargó öngyilkossági kísérlete.** Sokan emlékeznek még Nagyváradon arra az esetre, midőn egy uri nő, ki jó nevelése és előkelő rokonsága daczára megfeledkezett hitvesi kötelességéről, férjétől eltasztva évről-évre jobban sülyedt el az erkölcselenség posványában. A brilliant fülbevalók zálogházba kerültek és »ő nagysága« nem sokára eselédnek állott be. Ennek sem volt jó, mert francziául beszélt ugyan kitünően, de főzni nem tudott. A legaljasabb butyikokba került, a legdurvább elemekkel kötött barátságot és utóbb a brilliantos hölgy egy kis darab szalonnáért, meg egy pár korty pálinkáért a rendőrségnél surolta a szobákat és éjjelenként ott huzódott meg a többi hajléktalan nagyváradai csavargókkal a pinczegádorban. Gyönyörű szép gyermekei vannak, akik nem is tudják, hogy az az elzüllött, vézna asszony az ő anyjuk, akit selyem ruhában vitt az esküvőre az ő édes apjuk. Vasárnap éjjel talán ez a kép jutott eszébe az elbukott nőnek. Ki tudja? Elég abból annyi, hogy a kötője madzagát a nyakára csavarta és az ajtósarokra felakasztotta magát. Rugdalásaira figyelmeztették a többiek, akik a dolgozó házból voltak, és jajgatni, visitani kezdtek kollegájuk szomorú elhatározása miatt. A zajra a rendőrkáplár is megjelent és levágta az életunt K a t z C z i l i t. Vajjon nem jobb lett volna ezuttal, ha a rendőrség kiesít késik? Minek a szégyen, a nyomor a világon.

*** Rotschildnak szánt pokolgép.** Nagy szerencsétlenség érte tegnap előtt Jakobskyt, a Rotschild bankház jogi tanácsosát, ugyanis midőn egy Rotschild bárónak szóló, fekete peeséttel ellátott vastag levelet vágott fel, a levélben gondosan elhelyezett, durrhiganyval megtöltött pokolgép szétrobbant s Jakobszynak bal szemét kiütötte, egész arcát összeperzselte s jobb kezének ujjait leszaggatta. A rögtön megejtett rendőri vtsgálatnak a pokolgépet sikerült összeállítani, de a tettesnek nyomára nem akadtak. A merénylet inkább az anarehisták, mint magánboszu művének látszik.

*** Hatalmas villámesapás.** Tegnap délelőtt beborult az ég és sűrű eső hullott alá. Vihar nem volt, mégis olyan hatalmas csattanás rázta meg a levegőt, hogy régóta hallottunk olyat. A villám leütötte a nagyváradai takarékpénztári épület háritójába. A lakók a dörgésre csattanásra ijedten buktak le székeikről és az udvaron levők pár percig a nagy fénytől és ijedelemről nem tudtak szóhoz jutni. A légnyomás oly erős volt, hogy még a Kossuth-utczán is nagy mértékben volt érezhető.

*** Tragikus nászutazás.** A görög lapoknak Smyrnából megrendítő esetet jelentenek. Egy Leeds nevű fiatal angol házaspárt, mely nászutón volt, amint az ázsiai parton sétált, banditák megtámadták és kirabolták. *Ezután a férjet megkötözték nyakára követ kötöltek s belökték a tengerbe míg a csinos fiatal asszonyt magukkal hurcozták a hegyek közé.*

*** Előkelő esküvő.** Fényes esküvő ment végbe vasárnap reggel 8 órakor az olasz plébánia templomban. Ekkor esküdött sirig tartó hűséget dr. F á s s y Lajos ügyvéd és tb. megyei ügyész K i r á l y Erzsikének. Az esketési szertartást, melyen diszes és előkelő közönség vett részt, D e n e s János esperes-plébános vezegte szép és magvas buzdító beszédet intézett előbb az ifju párhoz. Tanúk voltak dr. Beöthy László főispán és Szunyogh Péter alispán.

*** Tanárválasztás.** A gör. kel. synodus Diamandi Miklós gör. kel. szerpapöt megválasztotta a belényesi gör. kath. gimnáziumhoz hittanárnak. Belényesen eddig a hittan a helybeli plébános tanította, de minthogy a gör. kel. tanulók e gimnáziumban igen nagy számban vannak, szükségessé vált egy rendes hittanári állás szervezése.

* **A nagy gyakorlatok előtt.** Ma a közös hadseregbeli nagyváradi katonáknak pihenőt adtak és holnap szerdán Szombatság felé indulnak a nagy gyakorlatokra Belényes vidékére. Szeptember végén a király gyakorlatokon is részt vesznek katonáink és ekkor indulnak Belényesről Bánffy-Hunyadra.

* **Eljegyzés** Szálka Jenő, décsi törvényszéki bíró eljegyezte Antal Antal belényesi gör. kath. főesperes kedves és művelt leányát: Flórikát.

* **A miniszter fentartja a várad-velencei zárlatot.** A földmívelési miniszter tegnap tudatta a város közönségével, hogy a v-velencei lakosok azon kérelmét, hogy a velencei legelőn előfordult takonykór esete miatt zár alá helyezett lóvaik a zár alól felmentessenek és az elzárt legelő lóvaik számára is felszabadíttassék, nem találta teljesíthetőnek; sőt a mennyiben a *legelő fertőtlenítését eszközölni sem lehet, oda a folyó évben lóvak ki nem hajlíthatók*, miért a gazdák a kérdéses legelőt szarvasmarhakkal igyekezzenek kihasználni.

* **Kettős rablógylkosság.** Nagyszében ből sürgönyzik: Vasárnapra virradó éjjel Sas szül. Dénes Katalint, egy szatócs özvegyét és eselédjét, a 15 éves Ispán Rózsát a József elővárosba irtózatossá módon meggyilkolták s úgy a lakószobát, mint az üzlethelyiséget kirabolták. — A kettős rablógylkosság elkövetője mindez ideig még ismeretlen.

* **Nagyváradi katonák a lázadók ellen.** Tegnap este erősen tartotta magát az a hír, hogy Szarvason megint galibát csináltak a szociálisták és táviratilag két század katonaságot kértek Nagyváradról. A katonák állítólag még vasárnap este elutaztak a rend helyreállítása végett.

* **Hivatalvizsgálat.** Dr. Beöthy László főispán és dr. Bulyovszky József kir. ügyész a napokban Belényes és Vaskőh vidékén hivatalos körúton voltak. Előlemlített a szolgabírói, utóbbi a járásbírói ügykezeléseket vizsgálta meg. Rendelleneséget sehol sem tapasztaltak.

* **Szunyogh Lóránd utódja.** A berettyóújfalui járás főszolgabírója Szunyogh Lóránd, miután nagyváradi anyakönyvi felügyelőnek lett kinevezve — eddig viselt állásáról leköszönt. — Szunyogh Péter alispán most pályázatot hirdet a fenti állásra, mely a szeptember 21-iki közgyűlésen lesz betöltve. A pályázati kérvények dr. Beöthy László főispánhoz folyó évi szeptember 20-ig adandók be. Rövid idő alatt tehát megtudjuk, hogy ki lesz Szunyogh Lóránd utódja.

* **Hógulyázás egy fürdőben.** A biharfűredi szezonnak vége. Alig tartózkodik már ott a vendéglői személyzetén kívül még egy pár ember. Ez nem is csoda, mert, mint az onnan lejött vendégek beszélik, pár nap előtt már olyan derek hullottak reggelente, hogy csupa hecczéből hógulyáztak az augusztus tiszteletére.

* **A nagyváradi tűzerek és a vonat.** A m. kir. államvasutak kolozsvári tüzetvezetősége ismét panaszt emelt a város polgármesteri hivatalánál, hogy a helybeli tűzörségnek a velencei állomás mellett való szemét és trágyaleakást tiltsa meg, az eddig lerakottakat pedig távolíttassa el. Ugy látszik ez ügyben Sal Ferenc kir. tanácsos polgármester kénytelen lesz a legfelsőbb katonai hatóság útján rendszerezni a tűzereket, mert a f. hó 6-ikáról a helybeli katonai állomás parancsnoksághoz intézett megkeresése sikertelen maradt.

* **Uj tanító.** A kismarjaiak a katolikusá lett Osváth János helyébe Fazekas Lajos id. tanítót választották meg.

* **Ki lesz a vármegye új főorvosa.** Mint már jeleztük, dr. Beöthy főispán a lemondás folytán megüresedett tisztí főorvosi állásra pályá-

zatot hirdetett. Kérvények az ország és a vármegye számos részéből érkeztek. Legnagyobb valószínűségnek tartjuk azonban s ezen állításunkat megerősíté egy hiteles forrásból eredő hír is — hogy a vármegye tisztí főorvosául Dr. Popovits György járás s jelenlegi h. főorvos fog kinevezettni.

* **Telefon-javítás a vadállatoknak.** A belényes-biharfűredi telefon felállításánál egy kis hiba csúszott be a telefon szerkezetébe, mert a bebeszélésénél nem adja vissza a beszéd-hangot, hanem folytonosan zörög. A telefon megvizsgálására és kijavítására egy technikust hívtak le Budapestről. Eppen korán, mert pár hét múlva már csak a farkasok és medvék beszélhetnek rajta a főszolgabíróval.

* **A nagyváradi protestáns nőnővelde.** A Nagyváradon felállítandó prot. nőnővelde ügyében a múlt hét folyamán gyűlésre jöttek össze a vármegyházán, az előkészítő munkálatokkal megbízott kiküldöttek. Elhatározták, hogy az építésre megszavazott 10.000 forintnyi összegnek kiutalása iránt az egyházkerületre felterjesztést intéznek.

* **Nazarénus bolond.** Gy. Bálint nyugalmazott vasutas tegnap a nagyváradi rendőrségnél elpanaszolta keserűségét. A nazarénusok elbolondították a feleségét és az elhagyta őt és négy apró gyermekét. Valóságos vallási hőbortban szenved és állítólag a nazarénus paphoz szökött. Meg is találták az asszonyt egy más helyen és hiába erőltették vissza az urához, ő csak azt mondogatta: az Ur van velem, engem nem fog meg a törvény. Eltartja az Ur a gyermekeket is, de ő marad igaz hívő és nem alszik egy fedél alatt a pogányokkal.

* **Kutba fuladt gyermek.** Biharon Kulcsár András nagyváradi rendőr 5 éves fia — mint levelezőnk írja — egy kis fluval játszott az udvaron és e közben a kutba esett. Bár korán észrevették a szerencsétlenséget őt negyed óra hosszat nem akadt ember, ki a kutba ment volna megmenteni a szerencsétlent. Végre Nagy István csendőr őrmester vállalkozott a nemes tetterre, de már csak halva hozta felszínre a gyermeket.

* **Felakasztotta magát.** Bohus Toda (liki) dubricsenyi illetőségű és lakos tegnapelőtt kiment az erdőbe azon ürügy alatt, hogy fát hoz. Várták egész késő estig, de hiába. Hozzáértározói roszat sejtve, keresésére indultak és meg is találták egy fán felakasztva. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

* **A szép ezukrászné rokonai.** Vasárnap említettük Grünberger Rachel Leo nagyváradi nő öngyilkosságát, melyet Szegeden követett el. A rendőrség nagy nehezen kipuhította rokonait. Édes atyja elhalt, édes anyja Ds. Forron lakik. Nagyváradon csak két testvére tartózkodik: egy katonai altiszt és egy bérkocsis. A testvéreket mélyen megrendítette a gyászos hír, melyről édes anyjukat ők értesítették, ha ugyan előbb nem vett tudomást a tragédiáról a lapok útján.

* **RENDŐRI HIREK. Két évi fegyház után haza.** Restye Gábor, akit már öt ízben ítéltek el lopás miatt, hazaérkezett. Két évet töltött N.-Enyeden és mint onnan írják, most is a régi javíthatatlan. — **Megrühátlanított orvos.** Dr. Nemes Á. cseppet sem tartja nemes eljárásnak azt amit egy ismeretlen hölgy vele szemközt elkövetett. Míg ő a színházban Totó tatá-n mulatott, a felső kabátját, hálógét és egy egészen új pár cipőjét kicsalta az mástól azon ürügy alatt, hogy a doktor kéri, mert elutazik. Keresik a nemes hölgyet. — **A zsoldár titka.** Wollert Istvánné zártalan fiókjából Nagyváradon a Fácán-sori lakásán 45 frtot loptak el. A pénz a zsoldárkönyvbe volt rejtve. — **Megint vér a dinnye miatt** Frank Károlyt, Imre Mihály lékelő késével a piacon megsérelmezte, miatta a dinnye érett volta felett szóváltásba elegyedtek. — **Hentesek és csizmadiák harca.** Vasárnap éjjel Lányi szücsesveztek a hentesek meg a csizmadiák. A harc folyamán a rendőrök is kaptak egy

kiesít. A verekezés hevében pénzes tárczáik és felső kabátok is tűntek el. — **Egy ujjal sem nyult hozzá.** Spitzer Márton a nagyváradi közműves segédnek nem tetszett, hogy Klinkovics Mátyás mindig más nótát tamburázott; nem azt, amelyet ő dik-tált. Összeszólalkoztak. Klinkovics kilökte Spitzert, amitől sérüléseket szenvedett. Mikor a rendőrbiztos kérdőre vonta azért: azt felelte, hogy ő egy ujjal sem nyult ellenfeléhez, csak kidobta a kavicstete-jére.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskőh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fűrdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fűrdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

A közönség köréből.

Nines rendőrség a Rhédey-kertben.

Nem nagy épülésére szolgált a Rhédey-kertben sétáló és mulató közönségnek vasárnap délután az a jelenet, mikor egy csomó paraszt legény berugott állapotban egymást átölelve danolás és kurjongatás közt vonult be a kertbe és amikor a jó barátság köztük hamar megszűnt, összevesztek és agyafőbe verték egymást. Az egész jelenet alatt a rendőrségnek se hire, se hamva nem volt.

Továbbá az ott mulatozó katonák a sétáló hölgyközönséget illetlen kifejezésekkel folytonosan üldözik. A rendőrség igen jól tenné, ha e kies mulatóhelyre nagyobb figyelmet fordítana, mert úgy nemsokára tisztességes ember nem is mer elmenni ez egyedüli árnyas sétahelyre.

K. L.

TANÜGY.

Iskolai értesítés.

A nagyváradi gör. kath. román 4 osztályú elemi iskolában a beiratások az 1895—96 tanévre szeptember 1-től bezárólag 8-ikáig fognak megtartatni.

Magán- vagy javító vizsgálatok szintén a beiratások tartama alatt eszközöltnének. 9-én kezdetüket veszik a rendes előadások.

A tanuló, szülő, vagy annak megbízottja kíséretében jelenhetik meg beiratáson. A beiratáson kimutatandó vagy bevallandó a tanuló újra-oltása is. Tandij ezímen fizet minden tanuló egy frt 50 krt; ha egészen árva — semmit; sőt ha ilyen iskolai könyvekkel és egyéb szükségesekkel is el fog látatni.

Miről tisztelettel értesítettnek a t. szülők és érdeklődők.

Nagyvárad, 1895. augusztus 24.

Az igazgatóság.

IRODALOM.

— **Segneri Pál**, a világhírű olasz népszó-nok nagybőjtői sz. beszédei alólirott nál még mindig kaphatók. A mű ára diszes vászon kötésben 25 iv terjedelemben az eredeti ár: 2 frt 35 kr helyett 1 frt és 55 kr bérmentve küldéssel.

Lasztóc, u. p. Legenye-Mihályi

Szokosky Bertalan,
rk. káplán.

— **„Jó pásztor.”** című XIII. évet ért egyházzónoklati folyóirat, a mely megjelenése óta a főt. Klérus kedvence volt, két évi pihenő és szárnypróbáltatás után **november** hónapban és a **többi hónapokban** is, rendszeresen meg fog jelenni. A szerkesztés és tulajdonjogot főt. Lepsényi urtól átvettem s azon leendek, hogy e folyóirat iránt megingott bizalmat helyreállítsam. Megrendeléseket már most elfogadunk s hogy megrendelőink biztosítva legyenek, egyelőre ne pénzt, hanem egy levelező-lapot küldjenek, amelyen a megrendelést bejelentik. Előfizetési ár 4 frt. A régi vagy mult évi előfizetések Lepsényi ur által eszközöltetnek. **Cím csakis ez: Jó Pásztor szerkesztősége,** Pozsony, Ferenciek.

Alázatos tisztelettel

T. Pelikán Krizzó,

sz. F. r. áld. és szerkesztő.

— **„Politikai Hetiszemle.”** A folyó évi augusztus hó 25-én megjelent 34-ik számnak tartalma a következő: Vezércikk: Értsük meg egymást, írta R. Belföld: Nevelés, kultúra és politika, írta Veritas. A leleplezett Starcevic (Zágrábi levél), Külföld: Badeni Kázmér gróf, írta Székely Sámuel. Társadalom: A Zichy-expedíció eredménye, írta Ischelingierian Jakab. Közgazdaság: Az államvasúti bevételek, írta X. Millenium: A kiállítás. Közoktatás: A tanfelügyelői reformhoz, írta Erschinger János. Irodalom: Nemzetiség a lírában, írta Császár Elemér dr. Művészet. A hétről.

— **„Ügyvédek Közlönye.”** A folyó évi augusztus hó 25-én kiadott 35-ik számnak tartalma: Dolus praemeditális. Joggyakorlati újdonságok, írta dr. U. Egyéb jogesetek. Vegyes közlemények. Csődök. Értesítés a budapesti felsőbb bíróságoknál levő ügyekről.

— **„Herkó Páter.”** A folyó évi augusztus hó 25-iki 34-ik szám, szokott módon, gazdag, változatos és élénk tartalommal, valamint igen jó illusztrációkkal jelent meg. Ismételve melegen ajánljuk ezt az egyetlen katolikus élelappot t. olvasóink figyelmébe és pártfogásába. Előfizetési ár félévre csak 2 frt.

Sport.

Czellővészlet. A polgári lövőházban f. hó 25-én tartott lövészeten kilövetett mélylövészekre 450 lövés 159 feketében 221 körrel. Négyeseket lőttek: ifj. Rimler Károly ötöt, Mezey Mihály és ifj. Tóth Ferencz kettőt-kettőt. Díjat nyertek ifj. Rimler Károly és ifj. Tóth Ferencz.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedden: *A király házasodik.*

Szerdán: *A 13. számú szoba* Gyalokay Aranka 1 felvonásos vígjátéka. *Huszárszerlem*, Szendrey jutalomjátéka.

Csütörtökön: *Huszárosan.* Operette itt először. Barna Izsó jutalomjátéka.

Péntek: *Huszárosan.*

Szombat: *Az orleausi szűz.* Tóvölgyi Margit jutalomjátéka.

Vasárnap: d. u. *Koldusdiák.* este: *A Pataki leányok* népszínmű itt először.

„Hajnalban”

1895. aug. 26.

Politzer Leo ily című szerzeményét énekelte el a tegnapi előadás előtt Mezey Mihály. A csinos dal teljesen megnyerte a közönség tetszését, bár a zene költészet szabályainak sok helyen nem felel meg s a szerző gyakorlatlansága is ki-kitűnik helyenként belőle, de általában kellemes zenéjű, csinos szerzemény, mely még sok reményekre jogosítja a fiatal szerzőt.

ki a **„Szabadság”** napilap hasábjain — r.—o. jegy alapos és mély szakértelemmel megbírált zenei kritikákat ír. Helyesen tenné, ha a magyar népdal szerzését is megpróbálná, mert mint egyik zeneértőnk mondja — ezt sokkal több sikerrel művelné.

„A szelleműs hölgy.”

E pompás kis vígjáték követte a **„Hajnalban”** című dalt. Az előadás kedélyes hangulat mellett folyt le s a közönség általános tetszéssel fogadta ez ismert vígjátékot, mely simán s menten minden hibától lett a szereplők minden legkisebb részre kiterjedt figyelme folytán előadva.

Parasztbecsület.

Ezután a **„Parasztbecsület”** következett **Diósné** Handel Berta betegsége után itélve **Santuzza** nehéz szerepét remekül elénekelte és e szerep erős drámai megjátszása folytán teljes hatást ért el s a jelenlevő közönség zúgó tapsviharban adott kifejezést, a művésznő háttartalan igyekezete folytán elért óriási hatásnak.

Mellette **Mezey** Mihály állotta meg legjobban a helyét s a bőven aratott tapsokból méltán megilleti őt egy tekintélyes rész.

Sugár Aranka, **Hunyady** József és **Szendreyné Bartsch** Aranka szintén díszelőrendő buzgalommal játszottak és énekeltek.

(dr. I.)

Szendreyné Bartsch Aranka a népszínházban.

A színtársulat alt énekesnője **Bartsch** Aranka szeptember hó 15-én a népszínházban fog vendégszerepelné szerződötés céljából.

Egyrészt sajnáljuk, hogy az igyekvő, tehetséges és széphangu énekesnőtől válnunk kell, de másrészt őszinte örömmel vettük a hírről tudomást, mert **Bartsch** Aranka mindig és mindenütt kedvence volt a közönségben. A vendégszereplések alkalmából többek között a Czigánybáróban is fellép, mely egyik legjobb szerepei közé tartozik.

REGENY-CSARNOK.

A két kastély.

Elbeszélés.

13

Írta: **Valnicsek Béla.**

(Folytatás.)

Az isteni gondviselés atyámat jelölé ki ez állásra; ő nyerte el a hivatalt.

E miatt számos ellensége támadt, a kik között legelkeseredettebb Windisch volt. Később, midőn atyám már egészen elfelejté a történetket, Windischschel barátságot kötött és a haszontalan ember, a mikor csak szerét tehetett, kizsákmányolta atyám jószívűségét, de főleg halálos ágyán.

Ekkor ugyanis folytonosan atyám mellett volt s bizonyosan gondoskodott arról, hogy úgy tűnjék fel, mintha végrendelet nélkül halt volna meg. Mindebből láthatod, milyen ember Windisch.

„Akkor hát nem is mondom el, mivel bizott meg”, szölt Ernő, „mert bizonyára ez is csak újabb csalárdság s fájdalmat okozna neked.”

„Korántsem, kedves Ernő, csak mondd el és Sándor kéroleg tekintett barátjára.

Marburger tehát elmondta az aljas vádat, melyet undorral hallgatott végig Sándor. Azt azonban, hogy Burghoff Rózáat ismeri, elhallgatta, csak később akarta ezt barátjának tudomására hozni s hasonlóan cselekedett Ernő is.

— Most pedig egyesült erővel fogjunk Burghoff Róza felkereséséhez, hogy átadhassuk neki az őt megillető összeget.”

— Sándor titkon mosolygott barátjának ezen oly erélyvel kiejtett szavai felett; hogyne, hiszen ő nagyon jól tudta, hol van Róza s méltán mosolyoghatott Ernő erélyes magatartásán.

— Csak azt nem értem, mondá Ernő, mi vihette Windisch az összegnek megtérítésére? Talán megbánta tettét?

— Bizonyára már megszédte magát s lelkiismeretfurdalást érzett, válaszolt Sándor. Azt pedig röstelli bevallani, hogy ő buktatta meg Burghoffot, azért vádolja erről szegény atyámat. Csak jött volna egyenesen hozzám, majd az újjára koppintottam volna! De volt esze, hogy hozzád ment; most pedig már valószínűleg kerekét oldott s nem vonhatom felelősségre rút tette miatt.

Es Sándornak igaza volt. Atyja tulzott bizalommal viseltetett a sima modorú, hízog Windisch iránt, aki ezt saját javára használta fel. Midőn pedig az öreg, haldokló Karf magához hivatá az ügyvédet, ez a halál bekövetkezése után rögtön megsemmisíté a végrendeletet. Sándor azonban, jóllehet gyanítá ezt, mégsem tudta rábizonyítani s így nem tehetet semmit. Windisch tehát az öreg Karf pénzének nagyrésztét magánál tartá s csak keveset adott Sándornak. Am Burghoff bukásának is ő volt az oka, s most, minthogy némileg lelkiismeretfurdalást érzett, a meghalt Karf háritotta azt. S miként Sándor is gyanítá, mindezek után kerekét oldott.

— És nem tudod, hol lakik Windisch? kérdé Ernő barátjától.

— Nem. Különben, ha tudnám, sem találnók meg; ő már biztos helyen lesz.

— Majd utoléri az isteni gondviselés, ha a mi büntetésünket el is kerülte.

— Úgy van, kedves Ernő. Isten nem hagyja büntetlenül a gonoszokat.

Mialatt a két ifjú így beszélgetett, Wurménál nagy tanácskozás folyt. A két öreg ugyanis nem tudott megegyezni abban, miként készítsék elő Róza és Ernő találkozását. Rózáknak már megírták, hogy nagy meglepetés vár rá, mire haza jön; csak azt nem tudták, hogy történjék e meglepetés.

A jószívű Wurmén már sajnálni kezdé, a két fiatal s azt javasolta, hogy minél előbb küldjenek Rózáért. A tréfás Wurm ellenben a ki gyönyört talált a két sopánkodó szív vergődésében, abban a véleményben volt, hogy Ernő tudtán kívül kell Rózának haza jönnie s csak az ebédnél kell őket összehozni.

— Isten mentsen ettől, mondá az aggodó Wurmén, még valami bajuk talál lenni nagy örömkben.

— Ugyan dehogy, kedves Linám; semmi bajuk sem lesz. Aztán gondolt csak meg, milyen közönséges valami ez: Ernőnek megmondjuk, hogy jön Róza, Rózáknak meg, hogy itt van Ernő. Már most kitűzzük a napot, melyen Róza jön s Ernő epedve várja őt. Midőn megérkezik, mi össze-vissza csókoljuk Ernő meg kezét csókol neki, aztán egymásra bámulnak és... punktum! Ez a terv nem ér semmit.

Sokkal gyönyörködtetőbb, ha úgy történik minden, ahogy én tervezem.

Ernő nem tud az egésztől semmit, Róza csak annyit, hogy meglepetés készül. Mialatt haza érkezik, Ernőt bizonyos ürügy alatt eltávolítjuk hazulról úgy, hogy csak délbén találkozzanak. Délbén aztán az ebédő egyik aytján én vezetem be Rózáat karomon, másikán pedig te jössz be Ernő karján. A gyermekek meglepetve néznek egymásra, majd elpirulnak s talán... talán a faképnél hagynak benünket s egymás karjaiba rohannak. Ez már valami.

E szavainál az öreg Wurm vigan csettentett nyelvvel.

Wurmén szintén elmosolyodott, de nem annyira a terv, mint inkább férjének magaviselete felett, akinek ma szokatlan jó kedve volt.

— Száz szónak is egy a vége!, szölt, úgy lesz, ahogy lesz. Ember tervez, Isten végez.

Wurm helybenhagyta neje véleményét s a két öreg tovább szövé tervét a fiatalokat illetőleg.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Főhercegi család Mária-Czellben.

Bécs, aug. 26. (Saját tud. távirata.) Károly Lajos kir. herceg feleségével és két leányával elutazott a mária-czelli bucsura.

A német császárné betegsége.

Budapest, aug. 24. (Saját tud. táv.) A német császárnéről, kiről egy wilhelm-höhei távirat azt jelenti, hogy ma reggel Mainzba utazott, a francia Figaro tudni véli, hogy egészségi állapota a kiel-i ünnepek óta még rosszabbodott, ahelyett, hogy jobbra fordult volna. Visszautasít mindennemű táplálékot és akik legújában látták, azt mondják, hogy igen sápadt és szerfelett lesoványodott.

A rozsnyói püspökség.

Budapest, aug. 26. (Saját tud. távir.) A rozsnyói püspökségre a legújabb jelölt a »Házánk« értesülése szerint Popovics László szepesi kanonok, a kinek a jelölt saját gr. Csáky Albin azzal a megokolással támogatja, hogy nem szavazott Zeleynákra a néppárt jelöltjére.

Ismét protestáns lemondás.

Budapest, aug. 26. (Saját tud. táv.) Liptószent-Miklósról jelentik, hogy Boltik Frigyes a dunáninneni ág. hitv. evang. püspök lemond egyházi hivataláról.

A bécsi gabonasokadalom.

Bécs, aug. 26. (Saját tud. távirata.) A gabona- és magvásár kudarcza teljes. Ember van, de a vásárnak a külseje azt mutatja, hogy ide nem komoly üzleti érdek gyűjtötte össze az embereket, hanem az a fikció, hogy Bécs mint gabonemporium is szerepelni akar, a mihez joga nincs.

A kereskedelmi és földmívelési miniszteriumot Veigelsberg osztályfőnök és Hohenburg udvari tanácsos, Bécs városát pedig Friebeiss dr. kerületi főnök képviseli. A helytartóság és a közös hadügy-miniszterium is küldött képviselőket.

Hadgyakorlat sebesültekkel.

Komárom, aug. 26. (Saját tud. táv.) Tegnap éjjel a Komáromban állomásozó gyalogezred az ugynevezett monostori erőd s Ó-Szőny község között előrsi gyakorlatokat tartott. Hadászatiilag legfontosabb pont az Ó-Szőnyból Mocsára vezető uton, Ó-Szőny közelében levő hid, melyet ezért egy nagy csapat gyalogság tartott megszállva. Éjjel tájban a hidat őrző csapatokat egy osztály huszár támadta meg, mire a gyalogság parancsnoka gyors tüzet vezényelt. A huszárok e közben már egész a hidig nyomultak elő s itt érte őket a gyalogság gyorstüze. A huszárokat megvadultak a hirtelen felhangzó puskaropogástól s a hidon levők magasra felágaskodtak lovasaikkal, de a hátul lévő huszárok erről mitsem tudtak s feltartóztathatlanul nyomták előre a hidon levőket. A huszárok közül többen lezuhantak a hidról lovastul együtt a mélységbe. Az egyik huszár fején oly sérüléseket szenvedett, hogy rögtön el kellett őt a kórházba szállítani, a többiek közül pedig igen sokan sérültek meg többé-kevésbé súlyosan. A gyakorlatokat

természetesen azonnal felbeszakították s a sebesülteket segélyben részesítették. — Hogy ki volt a szerencsétlenség okozója, még nincs kiderülve. A sérüléseket szenvedett huszárokat a komáromi helyőrségi kórházban ápolják.

Románia és a hármasszövetség.

Páris, aug. 26. (Saját tud. távirata.) A Figaro Károly román király útjáról értekezve, kifejti, hogy senki sem veheti rossz néven, ha Románia barátságos politikát folytat a hármasszövetséggel. Oroszország mindent megtett, hogy elvegye Károly királytól a szép buzatermő Besszarábiát és odaadja helyette a dögleletes, mocsaras Dobrudzsát. Ez sajátságos megjutalmazása a románoknak a Plena erődítésén hősiesen kiott véréért. A francziáknak, hiven lojalitásuk tradícióihoz, nem szabad itt elfeledniök és el kell ismeriök, hogy ha Románia a velük ellenséges táborban van, úgy ezt bizonyos mértékben Oroszországnak köszönhetik.

Bolgár rablók garázdálkodása.

Konstantinápoly, aug. 26. (S. tud. táv.) Egy 600—1000 tagból álló bolgár banda augusztus 9-én reggel jelent meg Janikaliban. A falu előtt 17 pásztort és több szénagyűjtőt találtak, a kik közül tizenhármát barbár kegyetlenséggel megkínóztak, megöltek és azután holttestüket darabokra vagalták. Egy öreg asszonyt és egy kis leányt szintén legyilkoltak.

A banda kényszerítette azután a pásztorokat, hogy nekik az utat mutassák meg, egy negyedik csak futással menekült meg. Janikaliban 287 házat és vagy 500 csürt égettek el. Azonkívül felgyújtották mindenütt a mecseteket és a minareteket, részint ágyugolyókkal, részint ágyugolyókkal, részint pedig dinamittal. Eddig 27 ember halálát konstatálták, a kik között több asszony és gyermek van.

Tizenhároman a lángokban pusztultak el. Valószínű azonban, hogy az áldozatok száma még jóval nagyobb, csak hogy még meg nem lehetett a halottakat összeolvasni.

A párisi Rotschild merénylet.

Páris, aug. 26. (Saját tud. távirata.) A rendőrségnek az a véleménye, hogy Jodkowitz ellen anarkista merényletet követtek el. Vis-sur-Cereben (Cantal kerület) Bost volt tanítót a merénylet elkövetésének gyanúja alatt elfogták.

Cantal departementben letartóztattak egy már 13-szor büntetett anarkistát, a ki egy nagy formátumu levelet adott fel a postahivatalnak tanúsága szerint Rotschild címére.

Tűz az unitárius zsinaton.

Bolón, aug. 26. (Saját tud. táv.) Az unitárius zsinat alkalmából rendezett négyszáz teritékes bankettet tűzveszedelem zavarta meg. A tűz onnan eredt, hogy egy Szolga István nevű erdőcsős, ki ez évben már a tizedik gyújtogatást követi el, felgyújtott három nagy és több kisebb épületet. A száraz idő miatt a tűz gyorsan terjedt és csak nagynehezeu lehetett azt lokalizálni.

Alighogy azonban a baj nagyobb terjedése elé gátot vetettek, háromszáz

méternyre a veszedelemtől ujjabb tűz keletkezett. Több gabonával és takarmánnyal telt czür, egy csomó istálló és melléképület gyult ki.

A zürzavar óriási volt. A zsinatra érkezett vendégek ott hagyták a mulatságot s a vész helyére siettek. De segítség alig volt, a bőlöniek közül mindenki a maga házáat óvta csupán.

Közgazdaság.

Vámháboru Szerbiával.

Belgrádi lapok sürgetik a vámháboru megindítását Ausztria-Magyarország ellen, mert Magyarország azzal, hogy a szerb marhakivitel útját elzárja, megsérti a kereskedelmi szerződést. Direkt okot a vámháborura abban látnak, hogy míg Ausztria Magyar- és Horvátországnak fertőzött vidékeiről is megengedi a sertéskivitel, (?) addig elzárják az egészséges vidékről jövő sertések elől az utat.

Földmívelési iskola Kecskeméten. A földmívelésiügyi Miniszter elhatározta, hogy a kecskeméti gazdasági felsőbb népiskolát beszünteti és helyette állami földmívelési iskolát állít fel, mely nagy faiskola teleppel lett egybekötve.

Az állategészségügy államosítása. A földmívelésiügyi miniszter hatalmas memorandumot készített, mely a legutóbbi sertésvész alkalmával szerzett tapasztalatok alapján az állategészségügy vezetésének reformjára nézve tartalmaz fejtegetéseket. A miniszter az állategészségügyet államosítani kívánja s ez irányban törvényjavaslatot is szándékozik az országgyűlés elé terjeszteni.

A világ buzatermése.

A földmívelésiügyi miniszteriumban az ez idei buza- és rozstermésről most jelent meg a kimutató. A miniszterium ezuttal is közvetlenül aratás után közli a nemzetközi gabonapiacezokat érdeklő e nagy elaborátumát, amelyet kivonatban közlünk. A nagyérdemű jelentés részletesen foglalkozik a nevezetesebb gabonatermelő államok terményeredményeivel s megállapítja, hogy minő volt a termés világszerte. Ezuttal azért is fontos a jelentés, mivel a buza- és rozstermelésben némi esökkenést jelez s valóban úgy a gabonaterület, mint a termés is közel 10 százalékkal kisebb, mint a múlt évben volt.

Az időjárás, mint a jelentés kiemeli, az őszi gabonaművekre ritka helyen volt kedvező: Európa kétharmad részében éppen csak hogy türethetőn teltek a vetések, Amerikában is sok kívánni valót hagytak fenn. Sok helyen kiveszték s csupán Európa keleti részében fejlődtek kielégítően, illetőleg teltek át jól a buza és rozsok. A tavaszi időjárás sem volt mindenütt kedvező, sőt még a nyár sem, úgy, hogy sem az ősziek, sem a későn vetett tavasziak nem voltak képesek normálisan fejlődni. Az európai jellegű nagy viharok, záporok és esők pusztítottak mindenfelé s különösen Németországban Ausztriában és főképp Magyarországon óriási károkat okoztak; leginkább azok a vetések estek áldozatul, amelyek már május havában gyönyörűen állottak. A sok eső és jégeső az erőteljes gabonát fektette, ködös időjárás is uralkodott, de föllépett a rozsdá és fűszög is.

Ebben a szeszélyes időjárásban a gabona aránylag véve jó közepes termést adott; a gabonatermés közel 10 év óta oly gyenge nem volt, mint az idén.

A külföldről begyűlt adatokat részben a konzulok jelentései alapján használta fel a miniszterium s ez alkalommal is nagy elismeréssel szól a jelentés a konzulok ügybuzgalmáról; melegen emlékezik meg a jelentés az állandó gazdasági tudósítói intézményről is. Az állandó gazdasági tudósítók az idén nem csak a terméseredményekről számoltak be, hanem az elemi csapások által okozott károkat is részletezték. Ezuttal tehát az elemi csapásról is bőségesen tájékozást nyerhetünk.

A részletezésre áttérve, ezuttal is két kategóriát különböztet meg a jelentés. Az elsőbe sorolja azokat az államokat, amelyek bevitelre vannak utalva, a másodikba azokat az államokat veszi, a melyek kivételre is termelnek. — Az első kategóriába tartoznak: Nagybritannia, Franciaország, Németország, Ausztria, Olaszország, Németalföld, Svájc, Belgium, Dánia, Svéd- és Norvégia, Spanyolország, Portugália és Görögország. A másodikba tartoznak: Oroszország, Magyarország, Románia, Bulgária és Kelet-Rumélia, európai Törökország, Szerbia és Kelet-India, az amerikai Egyesült-Államok, Kanada, Dél-Amerika (élén Argentínával), és afrikai államok és az ausztráliai gyarmatállamok.

Őszi luxusróvásár. Az O. M. E. által rendeztetni szokott luxus-róvásárok folytatásaként ez év őszén az O. M. G. E. ismét fog róvásárt rendezni; ezen vásár határideje azonban még szabatosan megállapítható nem lévén, ez alkalommal még csak felhívjuk tenyésztőink figyelmét ezen körülményre és tudatjuk, hogy az ez évi őszi luxusróvásár valószínűleg október 9—11-dike között tartatik meg. A vásár az állami ménésintézetek loányágának árverésével együtt és pedig oly módon fog megtartatni, hogy a magánosok lovainak vásárja előtt két napig az állami ménesekből kikerülő loanyag árvereztetik el, ezt követi a magánosok lovainak vásárja, mely után pedig ismét két napon keresztül az állami ménésintézetek loanyagának árverezésre kerül a sor. A részleteket később fogják a tenyésztőkkel közölni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéklőzsdén 1895. augusztus 26-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	123.—
Magyar koronajárdék — — — — —	99.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	103.50
Magyar keleti vasuti államkőtvény 1876-ból	122.—
Magyar földtehermentesítési kőtvény 4%	98.25
Italmérési jog megváltási kőtvény — — —	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kőtvény	98.75
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön — — —	139.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	146.—
Osztárk járdék papírban — — — — —	101.—
Osztárk járdék ezüstben — — — — —	101.25
Osztárk járdék aranyban — — — — —	122.—
Osztárk korona járdék — — — — —	101.25
1860. oszt. államsorsjegyek — — — — —	114.50
Osztárk-magyar bankrészevény — — — — —	1060.—
Magyar hitelbank részevény — — — — —	489.25
Osztárk hitelintézet részevény — — — — —	405.60
Osztárk-magyar államvasuti részevény — — —	408.75
20 frankos arany (Napoleond'or) — — — — —	957.—
Német birodalmi márka — — — — —	59.10
London vista — — — — —	120.90
Paris vista — — — — —	47.80
20 márkás arany — — — — —	11.82

Szerkesztői üzenet.

Kárgér Sándor urnak Nagyvárád. Kérésére szívesen helyt adunk azon helyreigazításnak, melyet lapunkhoz beküldött. Mi a rendőrségtől nyert adatok alapján írjuk azt, hogy a lelőtt ebeket ön dobatta a Körösbe és így nem is gyaníthatjuk, hogy a Bauer szekeres gondolata és műve volt.

Ifj. Fekete Sámuel urnak Nagyvárád. Kérésének ezuttal e helyen teszünk eleget. Közöljük, hogy ön talált két darab tervrajzot és azokat a jogos tulajdonos átveheti. Jövőben azonban tessék a talált tárgyakat a rendőrséghez juttatni, a hol hivatalosan szoktak elbánni a talált tárgyakkal.

R. J. Igaza van. Az a bizonyos szentes víz elpárolog és a templom áll tovább... nincs könnyebb, mint a tisztességes embert sárral dobálni, de gyalázatosabb sincs annál a műveletnél. A veszett kutya ellen bajos védekezni, legtanácsosabb kitérni előle.

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagybérletszűnet.
Nagy bérlet 116. sz.

VI. Kishérletszűnet.
VI. Kis bérlet 16. sz.

Páros.

Páros.

Kedden, 1895. augusztus 27-én

A király házasodik.

Eredeti vigjáték 3 felvonásban.

Az előadás kezdete fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, szerdán augusztus hó 28-án bérletfolyamban

Szendrey Mihály jutalomjátéka:

A 13. Számu szoba.

Gyalokay Aranka 1 felvonásos vigjátéka.

Ezzel:

Huszárszerelem.

Kitűnő vigjáték 2 felvonásban.

Beiratások közelednek!

A t. szülők becses figyelmébe ajánlom! Ritka alkalom a szükségletet gyermekruhákban beszerezni.

Felöltők kitűnő szövetekből . 4—12 frtig | Angol Schevyot-öltönyök . . 7—12 frtig
 Franczia kamgarn-öltönyök . 8—16 „ | Gyermek-Costüme 3 évtől 8-ig 3—10 „

azonkívül **férfi ruhák, vízhatlan Laden-köpenyegek,** valamint mérték utáni rendelések jutányos árban

helybeli saját műhelyemben

készíttetnek. Bel- és külföldi szövetek méterenkint is kapható. *Reverendákat* és *Atilla-öltönyöket* legjutányosabb árban készítek.

Kiváló tisztelettel

NEUMANN M. SÁNDOR

Nagyvárád, Olaszi, Bémer-tér

„Magyar Király” kávéház mellett, a Sáfrád-házzal szemben.

Telefon összeköttetés!

(211) 3—10

1239

1895

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közölni teszi, hogy a nagyvárád-városi kir. járásbírósa 1895. évi 9491. sz. végzésével Kováts Dezső felperes részére Weinberger Bernáth alperes ellen 950 frt s jár. erejéig elrendelt bízt. végrehajtás folytán nevezett alperestől lefoglalt s 976 frt 30 kr-ra becsült ingóságokra a nagyvárád-városi kir. járásbírósa 12897/95. sz. kiküldő végzése folytán az árverés elrendeltétvén, annak helyszínén, vagyis Nagyvárád, Fő-utczán, 705. sz. a. leendő megtartására határidőül 1895. évi augusztus hó 28-ik napján délután 3 órája tüzetik ki, a mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb különféle ingóságok az 1881. 60. t. cz. 107. és 108. §§-ai szerint a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alól is el fognak adatni.

Felhívatnak egyttal mindazok, a kik a lefoglalt tárgyakra oly elsőbbséggel bírnak, mely az ezen ügybeni végrehajtási iratokból ki nem tűnik, miszerint elsőbbségi igényeiket az árverés megkezdése előtt szóval vagy írásba alólírt

végrehajtónál az 1881. évi 60. t. cz. III. §-a értelmében a különbeni következmények terhe alatt bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Nagyvárád, 1895. évi augusztus hó 5-én.

Menszáros,

kir. bír. végrehajtó.

(215) 1—1

Magyarország sok százra menő ásványvizei között

a „Gieshübl” viznek egyetlen hasonmása!

BODOKI

„MATILD-FORRÁS”

rendkívül szénsavdús és páratlanul tiszta égvényes ásványviz.

Elsőrangú asztali- és üdítő ital

a melynél tisztább, egészségesebb és kellemesebb ásványvizet képzelni sem lehet.

Legújabb vegyelemezés: „a bodoki „Matild forrás” vize a legtisztább és legértékesebb égvényes

ásványvizünk. Ható alkotó részei közül nátriumbicarbónát- szénsavtartalma jóval nagyobb, mint a hasonló természetű (gieshübl, radeini, preblai, bilini kron-dorfi, luhi Margit stb.) vizeké. Ritka nagy szabad és félig kötött szénsavtartalmának s kitűnő kezelésének tulajdonítható, hogy a víz üledéket nem képez; gyógyító célokra használva érvényre jut a víz minden alkotó része . . .

Budapest, 1895. ápril 21.

Dr. Hankó Vilmos, s. k.

Orvosi tekintélyek egybehangzó nyilatkozata:

„... a bodoki Matild víz kitűnő hatással van az emésztő és légző szervekre. A köhögési inger, rekedtség, tüdőhurut ugyancsak javulnak mellette. Vérkeringési zavaroknál, epe-, vese- és scrofulosus bajoknál is nem egyszer tapasztaltatott igen jó hatása. Értendő italul és járványos időben ivóvíz helyett használva, megbecsülhetlen.”

Borral, cognakkal, gyümölcs-szirupokkal, vagy tisztán magában használva a „Matild” víz igazán pompás ital.

Árjegyzék és a víz leírása szívesen küldetik.

Árak Nagyvárád, üveggel együtt egy liter 17 kr., fél liter 13 kr.

Nagyváradi főraktár Wurst József fűszer- és csemege kereskedése; kapható továbbá minden ásványvíz-üzletben és nevezetesebb vendéglőben.

Hazafias tisztelettel

198 41—0

György József, forrás kezelője.

(Háromszékmegye) Bodok (Háromszékmegye)

Szent László-nyomda-részvénytársaság Nagyvárád.